

ANAK TAK SAH TARAF : IMPLIKASI DAN RESOLUSI MELALUI DASAR AWAM KAJIAN KES DI NEGERI PULAU PINANG

Mariatul Shima Che Embi, Nur Syakiran Akmal Ismail, Dr

*(¹Mariatul Shima Che Embi)
mariatulshima@penang.gov.my*

*(²Nur Syakiran Akmal Ismail, Dr)
nsai@uum.edu.my*

ABSTRAK

Anak tak sah taraf merupakan anak yang dilahirkan hasil daripada hubungan yang tidak sah menurut hukum syarak dan undang-undang. Fenomena kelahiran anak tak sah taraf di Malaysia pada masa kini telah menjadi salah satu daripada masalah sosial yang semakin parah di kalangan masyarakat. Kajian ini akan membincangkan tentang punca, implikasi serta resolusi kelahiran anak tak sah taraf melalui dasar awam yang telah dilaksanakan khususnya di Negeri Pulau Pinang. Terdapat pelbagai isu yang dibincangkan tentang implikasi anak tak sah taraf diantaranya berkaitan isu nasab, nafkah, perwalian, penjagaan dan pengurusan harta pusaka serta kaitannya dengan pengurusan dasar awam di Pulau Pinang. Timbul pelbagai persoalan apabila statistik kelahiran anak tak sah taraf pada masa kini semakin meningkat walaupun terdapat dasar awam serta undang-undang yang telah dikuatkuasakan bagi mengawal permasalahan ini. Ianya seperti tidak meninggalkan apa-apa kesan terhadap perkembangan sosial masyarakat khususnya terhadap golongan remaja. Kajian terhadap dasar awam serta undang-undang sedia ada perlu dilakukan bagi mengawal serta mengurus keperluan anak tak sah taraf pada masa hadapan supaya perkembangan sosial masyarakat dapat dikawal dengan baik melalui medium dasar awam. Cadangan penambahbaikan terhadap dasar awam dan undang-undang sedia ada melalui kajian ini diharap dapat membantu meningkatkan perkembangan sosial di kalangan masyarakat Islam Malaysia khususnya di Negeri Pulau Pinang.

Kata Kunci: Anak tak sah taraf; Implikasi; Resolusi; Dasar awam
Pulau Pinang

PENGENALAN

Perkembangan sosial masyarakat hari ini semakin membimbangkan dengan peningkatan jumlah kelahiran anak tak sah taraf berdasarkan statistik yang telah dikeluarkan oleh Jabatan Pendaftaran Negara. Peningkatan kelahiran anak tak sah taraf ini menimbulkan banyak persoalan dari pelbagai aspek sosial dan keperluan hidup golongan ini dari segi hukum syarak mahupun undang-undang. Implikasi kelahiran anak tak sah taraf ini adalah perkara penting yang perlu diketahui oleh masyarakat dalam menguruskan keperluan sosial golongan ini pada masa hadapan. Pelbagai pendekatan serta penguatkuasaan undang-undang telah dilaksanakan. Walaubagaimanapun situasi masyarakat kita pada harini menunjukkan masalah kelahiran anak tak

sah taraf ini seolah-olah tidak dapat dibendung bahkan ianya seolah-olah telah menjadi satu budaya dan cara hidup di kalangan masyarakat.

Terdapat pelbagai tafsiran dan kategori bagi kelahiran anak tak sah taraf. Walau bagaimanapun kajian ini akan lebih fokus serta menjurus kepada perbincangan kelahiran anak tak sah taraf yang dilahirkan oleh ibu tanpa nikah dan anak yang dilahirkan kurang enam bulan dua lahzah daripada tarikh akad nikah kedua ibu bapanya. Ini kerana status anak ini tidak akan berubah seperti mana anak tak sah taraf yang tiada nasab kerana tiada dokumen perkahwinan yang sah. Secara umumnya anak tak sah taraf bermaksud anak yang lahir daripada pasangan yang tidak bernikah. Anak tersebut juga bukan lahir daripada hubungan kelamin salah sangka. Anak tak sah taraf tidak terputus nasab dengan ibu kandungnya. Malahan kedua-dua pihak boleh saling mewarisi (Siti Zalikhah, 2008). Kelahirannya dilihat sebagai sebagai suatu isu yang serius dan perlu ditangani kerana walaupun hukum syarak telah jelas mengharamkan perbuatan yang membawa kepada kelahirannya, masalah ini seolah-olah tidak mempunyai kesudahan kerana dalam kebanyakan kes buang bayi yang dilaporkan, ia melibatkan anak tak sah taraf (Azizah, Nor Adha. 2014).

Sebelum dikenali sebagai anak tak sah taraf golongan ini disebut sebagai “Anak Zina”. Kemudian sebutan itu dilunakkan sedikit menjadi “Anak Luar Nikah” dan akhirnya dilunakkan lagi sebagai “Anak Tak Sah Taraf”. Walau apa pun gelaran mereka, ia tetap merujuk kepada golongan yang sama. Dalam agama Islam, hubungan antara lelaki dan wanita perlu dimeterai dengan ikatan keagamaan yang sah. Tanpa ikatan seperti itu anak yang dilahirkan dianggap anak zina yang tidak mempunyai apa-apa kaitan yang boleh dihormati dengan bapa biologinya (Paizah Hj Ismail, 2013)

Dalam kebanyakan Enakmen Undang-undang Keluarga Islam negeri-negeri di Malaysia, anak tak sah taraf ditafsirkan sebagai : Seorang anak yang dilahirkan di luar nikah iaitu samada berpunca daripada perbuatan zina atau dirogol atau melalui cara saintifik yang bertentangan dengan hukum Syara`. Anak tak sah taraf juga bukan anak daripada persetubuhan *syubhah* atau bukan daripada anak perhambaan atau anak yang dilahirkan kurang dari enam bulan dua lahzah daripada tarikh akad nikah. Anak tak sah taraf dilahirkan kurang daripada enam bulan dua lahzah (tahun qamariyyah) dari waktu “*Imkan al-Dukhul*” dan ia bukan daripada persetubuhan syubhah.

PERNYATAAN MASALAH

Masyarakat Malaysia hari ini cukup terganggu secara fizikal, mental, emosi dan spiritual dengan pelbagai kegiatan jenayah yang berlaku hampir setiap hari. Kebanyakan isu jenayah adalah cenderung kepada golongan remaja dan masalah sosial yang tiada kesudahannya. Terdapat banyak pihak yang menunding jari dan meletakkan punca permasalahan ini kepada sesetengah pihak terbabit dengan beberapa andaian dan hujah-hujahnya. Ada pihak yang mengatakan permasalahan ini merupakan tanggungjawab kerajaan dalam memastikan golongan ini tidak lagi hanyut di dalam gejala jenayah dan kemaksiatan. Ada juga yang menyalahkan institusi kekeluargaan yang menjadi

punca kelonggaran tatasusila yang sepatutnya disemai di peringkat awal. Tidak kurang juga yang menyalahkan kebejatan ini berpunca daripada aspek zaman globalisasi iaitu dunia tanpa sempadan. Terdapat banyak kemudahan perolehan maklumat yang sukar dibendung sehinggakan mempengaruhi budaya Timur yang telah lama diwarisi.

Kemajuan dan kemodenan telah menyebabkan banyak unsur yang menjadi pendorong yang kuat terhadap golongan ini untuk melakukan aktiviti-aktiviti sedemikian sekaligus terlibat dalam gejala yang tidak sihat ataupun jenayah. Ramai yang terjebak dalam salah guna dadah, terbabit dalam salah laku sosial seperti amalan seks bebas, jenayah juvana, lari dari rumah dan terbabit dengan perzinaan serta mengandung di usia yang muda. Ini adalah diantara gejala yang melanda anak-anak muda masa kini yang dikatakan kian meruncing dan perlu perhatian segera dalam mengembalikan mereka ke jalan yang benar (Shahril Anuar, 2008).

Masalah remaja mengandung anak luar nikah telah menjadi satu kebimbangan besar dunia sama ada di negara Islam atau bukan Islam. Selain melibatkan keraguan status sah taraf anak, dalam jangka waktu yang lebih panjang ianya juga akan menjejaskan kebajikan anak tersebut daripada sudut keperluan fizikal seperti nafkah dan stigma masyarakat yang prejudis terhadap status anak berkenaan (Najibah, 2007). Masalah ini wajar menjadi kebimbangan besar kerana kelahiran anak tak sah taraf atau anak luar nikah merupakan gambaran kepada kemuncak kritikal kepada masalah sosial. Ia merupakan kerosakan akhlak yang paling serius dalam masyarakat kerana secara terang bertentangan dengan tuntutan Islam dalam memelihara maqasid syariah.

Isu remaja mengandung luar nikah semakin mengancam keharmonian masyarakat masa kini (Rusnah 2010). Statistik Kementerian Kesihatan pada tahun 2015 telah mendedahkan sebanyak 3,980 atau 28.8 peratus daripada 13,831 remaja berusia 10 hingga 19 tahun mengandung anak luar nikah. Menurut statistik tersebut, lima negeri mencatatkan kes kehamilan remaja tertinggi iaitu Sabah dengan 3,084 kes diikuti Sarawak (2,910), Selangor (1,461), Johor (1,319) dan Pahang 940 kes. Malah Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga Kementerian Kesihatan turut melaporkan sebanyak 18,000 remaja hamil telah mendapatkan perkhidmatan di klinik kesihatan kerajaan dalam setahun bermula dari tahun 2011 hingga 2013. Sebanyak 25 peratus daripada jumlah itu merupakan yang tidak berkahwin dan secara puratanya terdapat 1,500 kes remaja hamil dalam sebulan dan 50 kes sehari dilaporkan di seluruh negara (Utusan Malaysia 2016). Sebagai ahli masyarakat, ibu bapa dan juga pemimpin, seharusnya mencari punca sebenar tentang permasalahan sosial yang semakin berleluasa ini.

Selain itu statistik Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) bagi tahun 2009 hingga 2012 pula menunjukkan jumlah anak tidak sah taraf yang telah dilahirkan dalam tempoh empat tahun ini ialah seramai 217,863 orang dengan pecahan pada tahun 2009 ialah seramai 52,378 orang dan jumlah ini meningkat kepada 52,982 orang pada tahun 2010, 53,788 orang bagi tahun 2011 serta 58,715

orang pada tahun 2012. Kelahiran anak tidak sah taraf ini terus menjadi isu sosial yang semakin parah di dalam masyarakat berdasarkan rekod dari Jabatan Pendaftaran Negara (JPN) yang telah mendedahkan sebanyak 159,725 kelahiran anak tidak sah taraf, telah didaftarkan di seluruh negara bagi tempoh tiga tahun bermula tahun 2013. Menurut JPN, pendaftaran semua kelahiran ini hanya membabitkan wanita Islam kerana tidak ada status sedemikian untuk bukan Islam. Statistik ini merekodkan 2014 sebagai tahun paling ramai anak luar nikah dalam tempoh berkenaan iaitu 54,614 orang 672 kelahiran lebih tinggi berbanding tahun sebelumnya. Bilangan anak tak sah taraf direkodkan JPN pada tahun 2013 adalah 53, 492 orang berdasarkan kepada jumlah pendaftaran yang dibuat di jabatan berkenaan. Bagaimanapun, pendaftaran anak tak sah taraf yang direkodkan tahun 2015 menunjukkan penurunan sebanyak 3,445 kelahiran berbanding tahun sebelumnya. Pada tahun 2015 JPN merekodkan 51, 169 pendaftaran membabitkan anak tak sah taraf menjadikan ia jumlah terendah bagi tempoh tiga tahun itu.

Berdasarkan kajian oleh pihak Jabatan Kerja Sosial Perubatan Hospital Universiti Kebangsaan Malaysia, sebanyak 92.5 peratus responden yang melibatkan ibu tanpa nikah melakukan hubungan seks bersama pasangan mereka secara sukarela. Sebanyak 25 peratus lagi melahirkan anak tanpa nikah akibat perbuatan rogol atau perkosaan dan lima peratus daripada kes pendaftaran anak tak sah taraf tersebut adalah kerana tidak mendaftarkan perkahwinan (Harnida Paturungi, 2008). Selain itu statistik yang diperolehi daripada kaji selidik Global Kesihatan Pelajar Sekolah (GSHS) serta Lembaga Penduduk Dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) berkaitan kelakuan sumbang yang dilakukan oleh remaja sebelum nikah bermula tahun 1994 hingga tahun 2012 menunjukkan kadar aktiviti seksual dalam kalangan remaja berusia 13 hingga 17 tahun di negara ini sepanjang dua dekad lalu telah meningkat daripada 0.9 pada 1994 kepada 8.3 peratus pada 2012. Sementara itu, data yang direkod daripada Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) bermula tahun 2005 hingga 2011 juga menunjukkan Malaysia menduduki tempat keempat daripada 10 negara yang terlibat dengan kehamilan remaja berusia antara 15 hingga 19 tahun. Turut dinyatakan, 85 peratus daripada remaja yang melakukan hubungan seks bebas ini langsung tidak menyesal, malu atau takut malah menyifatkan pengalaman berkenaan sebagai menyeronokkan (Harian Metro 2016).

Pelbagai pihak termasuk kerajaan, pertubuhan bukan kerajaan (NGO) serta anggota masyarakat telah melakukan pelbagai usaha untuk menangani masalah kelahiran anak tak sah taraf ini. Namun ianya seperti tidak meninggalkan apa-apa kesan terhadap perkembangan sosial masyarakat khususnya kepada golongan remaja. Berdasarkan statistik kelahiran anak tak sah taraf yang semakin meningkat, situasi ini menunjukkan seolah-olah masalah sosial ini tidak dapat dibendung dengan undang-undang serta dasar sedia ada. Kajian terhadap dasar awam sedia ada perlu dilakukan sebagai persiapan dalam menguruskan keperluan anak tak sah taraf pada masa hadapan kerana kelahiran mereka memberi implikasi yang besar terhadap perkembangan sosial masyarakat serta pengurusan dasar awam di Malaysia.

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan bagi membincangkan fenomena kelahiran anak tak sah taraf yang semakin menular di kalangan masyarakat Malaysia pada hari ini. Impak kepada kelahiran anak-anak ini amat besar kerana ianya berkait dengan undang-undang syariah serta beberapa dasar awam di Malaysia khususnya di Negeri Pulau Pinang. Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk:

- a. Mengkaji punca kepada kelahiran anak tak sah taraf.
- b. Mengkaji dasar- dasar awam berkaitan pengurusan anak tak sah taraf di Negeri Pulau Pinang serta implikasinya menurut agama Islam.
- c. Mengenalpasti langkah-langkah yang diambil melalui dasar awam dalam mengawal serta mengurus kelahiran anak tak sah taraf.

KAJIAN LITERATUR

Isu anak tak sah taraf dari perspektif Syariah dan Perundangan Islam di Malaysia secara umumnya menggambarkan agama Islam mempunyai sistem kekeluargaan yang cukup jelas dan terancang. Hubungan kekeluargaan yang diiktiraf dari segi perundangan hanyalah berasaskan kepada perkahwinan yang sah. Apabila Islam diterima sebagai agama yang dipraktikkan ia telah mengharamkan sistem anak angkat yang dijadikan sebagai asas kepada pembinaan keluarga dinasabkan kepada bapa angkat. Ini kerana ia merupakan satu sistem yang sangat longgar dan tidak berupaya menjamin ikatan kekeluargaan yang terkawal.

Ini adalah bertujuan untuk menjaga kesucian keluarga daripada unsur-unsur luaran yang tidak sesuai dengan kerukunan rumahtangga berkenaan. Berasaskan kepada hakikat inilah juga, Islam tidak mengiktiraf anak tak sah taraf atau dikenali juga sebagai anak zina yang tidak mempunyai ikatan kekeluargaan yang sah dengan bapa biologinya. Kerana bagi Islam, pernikahan adalah satu-satunya asas yang boleh menjadikan hubungan biologi sebagai sah dan diiktiraf. Ia dilihat sebagai satu ikatan suci yang mampu menjadikan kekeluargaan sebagai sebahagian daripada keagamaan itu sendiri. (Abd Ghani Ahmad, Nuarrual Hilal Md Dahalan 2016) telah menjalankan kajian berkaitan isu nafkah anak tak sah taraf kajian kes di Negeri Kedah menyatakan anak tak sah taraf akibat perzinaan tidak boleh dipersalahkan dan mereka tidak menanggung dosa kedua-dua ibu bapanya, bahkan mereka tetap mempunyai hak yang serupa untuk menikmati kesempurnaan hidup sama seperti anak yang sah taraf yang lain. Kajian ini juga menjelaskan perlakuan sumbang kedua-dua ibu bapanya tidak memutuskan hubungan nasab anak tersebut dengan ibunya. Seseorang wanita yang melahirkan anak tak sah taraf berkewajipan menyara nafkah anaknya. Sekiranya ibunya tidak mampu menyara nafkah tersebut, kewajipan tersebut akan berpindah kepada waris ibu dan seterusnya akan ditanggung oleh pemerintah jika waris ibu juga berhalangan untuk memberikan nafkah. Peruntukan undang-undang jelas mengiktiraf, memelihara dan melindungi hak anak tak sah taraf meskipun terdapat beberapa kelemahan dari aspek pelaksanaannya.

DASAR AWAM

Dasar bagi sesebuah negara amat penting dan ia diberi perhatian yang serius oleh pihak kerajaan. Dasar kerajaan digubal berdasarkan proses yang bersifat kitaran atau juga dikenali sebagai *policy cycle*. Pelaksanaan dasar menggambarkan pertukaran atau *conversion* perancangan dasar kepada realiti dan agensi yang bertanggungjawab perlu melakukan proses pertukaran atau *conversion* ini dalam bentuk yang dipersetujui oleh penggubal dasar (Zalinah, Nur Syakiran Akmal). Secara umumnya dasar atau polisi awam ialah apa jua projek, program atau rancangan daripada pihak kerajaan untuk faedah dan kepentingan satu kelompok rakyat. (Saadon & Abd. Rahim, 2007). Malaysia adalah sebuah negara yang mempunyai rakyat pelbagai kaum, agama, kebudayaan serta mengamalkan cara hidup yang berbeza. Perpaduan kaum merupakan matlamat penting dalam setiap dasar yang dilaksanakan oleh kerajaan sama ada dalam bidang ekonomi, sosial, politik.

Dasar-dasar kerajaan Malaysia mempunyai keunikan tersendiri kerana dasar ini digubal sesuai dengan ciri-ciri dan keperluan semasa. Sebagai sebuah negara kecil yang dibahagikan kepada dua wilayah iaitu Semenanjung Malaysia serta Sabah dan Sarawak, Malaysia adalah sebuah negara majmuk yang mempunyai masyarakat yang berbilang bangsa dan keturunan serta menganuti pelbagai fahaman agama dan mempraktikkan pelbagai budaya dalam konteks sebuah negara persekutuan. Dasar merupakan suatu yang penting dalam sistem pentadbiran dan pemerintahan sesebuah negara. Dasar merupakan rangka dalam pelaksanaan rancangan kerajaan dan ia bertindak sebagai pelan tindakan yang perlu dilaksanakan bagi mencapai objektif untuk kepentingan masyarakat dan negara. Dasar negara adalah garis panduan pentadbiran yang merangkumi segala arahan dan peraturan dalam mencapai matlamat kepimpinan negara ke arah sebuah negara yang gemilang. Tujuan dasar negara dibentuk adalah bagi membantu negara mencapai matlamat keselamatan negara, perubahan kepimpinan dan kemajuan teknologi menyaksikan pelbagai dasar digubal dan diimplementasikan untuk memastikan Malaysia tidak ketinggalan dan berupaya bergerak seiring dengan negara-negara sedang membangun yang lain.

IMPLIKASI ANAK TAK SAH TARAF

Menurut undang-undang syariah, seseorang bayi yang dilahirkan tanpa pernikahan yang sah tidak termasuk bayi yang dilahirkan hasil persetubuhan syubhah, adalah dianggap tidak sah status keturunannya dari sebelah bapa. Keturunan anak yang sedemikian hanya dinasabkan kepada ibu yang melahirkannya. Begitu juga bagi anak yang dilahirkan kurang daripada enam bulan Hijrah selepas sesuatu perkahwinan juga dianggap tidak sah tarafnya untuk dibinakan kepada suami. Terdapat beberapa implikasi berhubung kedudukan anak tak sah taraf dalam Islam yang dipecahkan dengan lebih terperinci kepada lima perkara penting iaitu;

NASAB

Pengertian nasab dari segi bahasa bermaksud keturunan atau asal usul seseorang. Manakala dari segi istilah merujuk kepada hubungan darah yang menghubungkan manusia dengan ibu bapa, datuk dan nenek anak-anak dan keturunannya serta kaum kerabatnya (Azizah Mohamad, 2006). Penentuan nasab merupakan satu perkara yang amat penting bagi sesebuah institusi kekeluargaan kerana penentuan nasab ini akan mengikat anggota keluarga dengan ikatan yang kukuh dan teguh. Tanpa nasab, institusi kekeluargaan akan lenyap dan akan membawa masalah kepada pembangunan institusi kekeluargaan, masyarakat dan negara.

Nasab dapat difahami sebagai pertalian keluarga atau pertalian darah yang menghubungkan antara setiap anggota keluarga. Anak yang lahir secara automatik akan dinasabkan kepada ibunya, manakala nasab kepada bapa hanya akan sabit jika memenuhi syarat-syarat tertentu. Ini bermakna bahawa hukum fiqah telah menjelaskan bahawa seorang perempuan yang telah hamil dari perbuatan zina dan setelah itu beliau menikah, anak yang dihamili itu boleh dinasabkan kepada suami yang menikahinya dengan syarat tempoh daripada nikah sampai lahir anak tidak kurang dari enam bulan dua saat.

Terjadinya anak lahir kurang dari enam bulan selepas tarikh sesuatu akad nikah perkahwinan itu, ada kemungkinan kerana isteri berkenaan itu telah terlebih dahulu mengandung sebelum menjadi isteri kepada lelaki yang menjadi suaminya itu. Keadaan sedemikian menyebabkan anak yang dilahirkan oleh isteri berkenaan itu tidak boleh sama sekali dinasabkan kepada suaminya itu. Walaupun begitu, sekiranya suami berkenaan membuat pengakuan bahawa anak yang dilahirkan oleh isterinya yang kurang tempohnya enam bulan dari tempoh perkahwinan itu adalah anaknya dan dia tidak pula menyatakan anak berkenaan itu adalah anak dari perbuatan zinanya, maka anak sedemikian itu hendaklah dinasabkan kepada suami tersebut mengikut pengakuannya itu (Basri Ibrahim, 2015).

Begitu juga amalan perundangan di Malaysia telah melaksanakan tanggungjawabnya berkenaan penentuan nasab. Amalan penentuan nasab dalam undang-undang adalah bertetapan dengan pandangan Islam dan fuqaha. Dalam konteks ini, kerajaan melalui pelbagai sumber media perlu memperjelaskan isu nasab ini secara terperinci supaya pelbagai persoalan berkenaan hukum dapat diselesaikan. Selain itu masalah sosial seperti pengguguran, pembuangan bayi hasil keterlanjuran dapat diatasi. Ini kerana Islam dan undang-undang membolehkan nasab anak kepada bapa jika berlaku kelahiran selepas enam bulan dari tarikh pernikahan (Wan Ab Rahman Khudzri & Md Zawawi 2008). Jika seseorang anak lahir tanpa ikatan perkahwinan yang sah di antara ibunya dengan lelaki yang menyetubuhinya dan

bukan persetubuhan syubhah, maka anak tersebut tidak boleh dibin atau dibintikan kepada bapa zina. Sebaliknya hendaklah dibin atau dibintikan dengan nama Abdullah atau lain-lain nama "Asma' ul-Husna" yang berpangkalkan dengan nama "Abdul".

PERWALIAN

Hak perwalian diri anak tidak sah taraf terletak kepada ibunya. Walaubagaimanapun wali perkahwinan bagi seseorang anak tidak sah taraf perempuan dipegang oleh wali hakim (iaitu Yang Dipertuan Agong/Sultan/Raja atau individu yang diberi tauliah). Ini adalah kerana seseorang perempuan tidak sah menjadi wali di dalam apa jua perkahwinan. Sabda Rasulullah SAW : "Sultan adalah wali kepada sesiapa yang tidak mempunyai wali" (HR Abu Daud dan Tirmidzi). Bagi anak zina atau anak tak sah taraf perwalian tidak boleh dipegang oleh bapanya yang tak sah taraf. Hak perwalian adalah terserah kepada ibunya tetapi jika anak tak sah taraf tersebut anak perempuan maka hak perwalian di dalam urusan perkahwinannya dipegang oleh wali hakim kerana kedudukannya sebagai seorang yang tidak mempunyai wali nasab lelaki. Hukum ini jelas berdasarkan sebuah hadis hasan daripada Ibnu Majah, Sunan Ibnu Majah dari Aisyah bahawa Rasulullah S.A.W bersabda yang bermaksud:

"Mana-mana perempuan yang menikahkan dirinya tanpa kebenaran walinya, maka nikahnya batal, nikahnya batal, nikahnya batal. Jika suaminya telah menyetubuhinya, maka dia berhak memperoleh maharnya, kerana suaminya telah menganggap halal kehormatannya. Jika pihak wali enggan menikahkannya, maka hakimlah yang akan bertindak sebagai wali bagi seseorang yang tidak ada walinya". Mengikut hukum syarak, persetujuan tersebut boleh diberi jika perempuan tidak mempunyai wali daripada nasab mengikut hukum syarak. Ini bermakna lelaki yang telah menyetubuhi ibunya secara haram, sama ada dia berkahwin atau tidak dengan ibunya selepas itu, lelaki tersebut tidak sah menjadi walinya. (Md Hashim Yahaya, 2006).

NAFKAH

Sebab-sebab nafkah diwajibkan adalah bergantung kepada tiga perkara iaitu dengan sebab perkahwinan, keturunan dan dengan sebab milik. Oleh itu jelas wajib ke atas bapa memberi nafkah kepada anak-anaknya disebabkan pertalian darah yang diikat dengan ikatan perkahwinan.

Berbeza bagi keadaan anak-anak tak sah taraf, memberi nafkah dan saaraan hidup keatas mereka adalah terletak kepada ibunya. Ini adalah kerana anak tak sah taraf dinasabkan kepada ibunya dan tidak kepada lelaki yang menyetubuhi ibunya. Ibu dan keluarga sebelah ibu memiliki tanggungjawab dan perlu memberi nafkah kepada anak tak sah taraf. Dalam kes melibatkan tuntutan nafkah, mahkamah syariah sentiasa mengutamakan kebajikan dan kebaikan kepada

kanak-kanak. Tidak timbul persoalan Islam membiarkan anak tersebut di bawah tanggungan ibu sahaja dan ayah yang melakukan kesalahan zina tersebut tidak dipertanggungjawab kerana Islam tidak membebaskan ibu berkenaan sahaja tetapi keluarga sebelah ibu juga turut bertanggungjawab memberi nafkah dan tanggungjawab kepada anak tak sah taraf tersebut (Siti Fatimah Abd Rahman, 2002).

PENJAGAAN

Kesucian anak tak sah taraf ini sering dipertikaikan disebabkan dengan gelarannya sebagai anak tak sah taraf, sedangkan anak tersebut tidak berdosa dan hanya menjadi mangsa keadaan. Jelas hubungan nasab (keturunan) anak tak sah taraf dengan ibu serta ahli keluarganya tidak terputus. Oleh itu tanggungjawab menjaga anak tak sah taraf menjadi tanggungjawab ibu dan ahli keluarga sebelah ibunya. Penjagaan anak tak sah taraf ini akan memberi implikasi kepada masyarakat dan negara dalam hal yang berkaitan seperti hadanah, nafkah dan haknya. Walau bagaimanapun terdapat beberapa alternatif yang telah diambil oleh sesetengah institusi bagi melindungi kepentingan dan kebajikan anak tak sah taraf serta meringankan beban pihak-pihak yang terlibat (Basri Ibrahim, 2015)

HARTA PUSAKA

Sistem pusaka Islam merupakan suatu sistem yang rapi dan adil ciptaan Allah SWT yang mempunyai hikmah dan masalah kepada orang yang meninggalkan harta pusaka dan juga kepada ahli-ahli waris yang menerima harta pusaka. Maha hebat Allah SWT yang mengetahui siapa yang berhak menerima harta peninggalan si mati dengan kadar yang telah ditetapkan sebagaimana firman Allah SWT dalam surah al-Nisa' ayat 11 yang bermaksud:

“Ibu bapa kamu dan anak-anak kamu, kamu tidak mengetahui siapa di antaranya yang lebih dekat serta banyak manfaatnya kepada kamu. (Pembahagian harta pusaka dan penentuan bahagian masing-masing seperti yang diterangkan itu ialah) ketetapan dari Allah, sesungguhnya Allah adalah Maha Mengetahui lagi Maha Bijaksana.”

Sebab-sebab pusaka ada 4 iaitu hubungan keturunan, pernikahan, wala' (hubungan kekeluargaan diantara bekas pemilik hamba dan hamba) dan Islam (Zulkifli Mohamad al-Bakri 2011). Dalam konteks ini, walaupun anak tak sah taraf tidak dinasabkan kepada bapa biologi dan seluruh ahli keluarganya, anak tak sah taraf ini masih tidak terputus hubungan kekeluargaan dengan ibu kandung serta ahli keluarganya. Oleh itu, kedua-duanya boleh mewarisi pusaka antara satu sama lain. Seseorang anak tidak sah taraf tidak boleh mempusakai harta bapanya yang tidak sah. Begitu juga bapa tidak boleh mewarisi harta anak

tersebut kerana kedua-duanya tidak terikat dengan hubungan ikatan pernikahan.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian kualitatif biasanya bergantung pada beberapa metode pengumpulan data yang melibatkan pengkaji berada di tempat kajian. Antaranya adalah metode pemerhatian secara lansung adalah seperti temubual yang mendalam serta analisis dokumen bahan budaya (Othman Lebar 2017). Kajian kualitatif adalah satu reka bentuk kajian anjal kerana reka bentuk kajian kualitatif tidak menetapkan secara khusus apa dan bagaimana kajian hendak dijalankan pada awal kajian. Metod yang sering dikaitkan dengan reka bentuk kajian kualitatif disesuaikan dari bidang sains sosial seperti historiografi, etnografi, dan sosiologi kualitatif. Kaedah-kaedah yang digunakan di dalam kajian ini adalah:

KAEDAH PENENTUAN SUBJEK

Kaedah ini digunakan sebagai cara untuk menentukan subjek kajian yang hendak dijalankan. Kaedah ini dipilih sebagai salah satu metode supaya tidak bercanggah dengan elemen-elemen sebenar kajian. Selain itu segala permasalahan dan isu yang timbul di dalam kajian ini diselaraskan dan tumpuan diberikan kepada hal-hal berkaitan anak tak sah taraf dari sudut pengurusan dasar awam sebagai subjek kajian serta kaitannya dengan isu-isu berkaitan nasab, perwalian, nafkah, hak penjagaan serta pengurusan harta pusaka.

KAEDAH PENGUMPULAN DATA

Kaedah pengumpulan data atau lebih dikenali sebagai kaedah mengumpul maklumat ini dilaksanakan bagi mendapatkan maklumat yang tepat dan betul bagi memecahkan persoalan kajian. Kaedah ini juga ditakrifkan sebagai satu proses mendapatkan maklumat mentah yang diperoleh daripada sumber-sumber yang menjawab kepada persoalan kajian. Dalam melengkapkan kajian ini, pengumpulan data perlu dilakukan berdasarkan strategi yang disusun rapi iaitu melalui strategi kesahan dan kebolehpercayaan. Bagi mencapai tujuan ini tiga kaedah telah digunakan untuk mengumpul serta menyusun data kajian iaitu:

KAEDAH DOKUMENTASI

Kaedah dokumentasi ialah satu cara untuk mengumpul data-data penting yang mempunyai hubungkait dengan permasalahan yang dikaji secara dokumentasi iaitu berdasarkan bahan bertulis atau bercetak. Antara dokumen-dokumen rujukan yang digunakan adalah seperti Al-Quran, buku-buku rujukan / ilmiah, kertas kerja, keratan akhbar tempatan, artikel, enakmen serta minit mesyuarat yang berkaitan.

KAEDAH PENYELIDIKAN PERPUSTAKAAN

Penyelidikan perpustakaan digunakan sebagai sumber primer bagi kajian ini memandangkan rujukan-rujukan awal kajian adalah melalui perpustakaan. Antara bahan-bahan rujukan perpustakaan yang digunakan adalah seperti buku-buku ilmiah majalah, jurnal serta risalah yang terdapat di Perpustakaan Sultanah Bahiyah, UUM Sintok, Perpustakaan Awam Jawi, Seberang Perai Selatan, serta Perpustakaan Awam Seberang Jaya, Pulau Pinang.

KAEDAH TEMUBUAL

Teknik temubual boleh digunakan sebagai metod utama pengumpulan data, digabung dengan metod lain atau hanya dijadikan pendekatan kajian (Robson 2011). Secara spesifiknya kajian ini telah menemubual beberapa individu yang terlibat secara lansung dengan pelaksanaan dasar berkaitan anak tak sah taraf di Negeri Pulau Pinang dan diantara responden yang ditemubual adalah Mufti Kerajaan Negeri Pulau Pinang Sahibussamahah Dato' Dr Haji Wan Salim Bin Wan Mohd Noor, Ketua Hakim Syarie Negeri Pulau Pinang Dato' Haji Abdul Walid Bin Haji Abu Hassan, Mantan Ketua Pendaftar Nikah Cerai dan Rujuk Orang Islam Negeri Pulau Pinang Al-Fadhil Tuan Hj Yusoff Bin Abu Bakar serta Ketua Pendakwa Syarie Negeri Pulau Pinang Tuan Azman Bin Ismail. Selain itu temubual juga dibuat berdasarkan set soalan yang bersesuaian mengikut skop tugas responden.

KAEDAH ANALISIS DATA

Proses analisis data kualitatif pada asasnya merupakan proses yang berterusan dan *non linear*. Data kualitatif adalah sangat kompleks dan tidak mudah untuk diubah kepada unit pengukuran yang standard; ia berbeza dalam tahap abstraksi. Analisis data kualitatif merupakan proses yang sangat kompleks dan memerlukan masa yang banyak. Sama ada analisis data dijalankan serentak dengan pengumpulan data atau analisis data dijalankan selepas semua data relevan telah dikumpulkan, kedua-duanya memerlukan organisasi data yang kemas dan sistematik (Othman Lebar 2017).

KESIMPULAN

Hasil kajian mendapati pentadbiran awam di negeri Pulau Pinang sentiasa komited membantu masyarakat dalam menguruskan isu kelahiran anak-anak tak sah taraf ini. Terdapat pelbagai isu dalam pengurusan anak tak sah taraf diantara seperti isu nasab dan perwalian. Bagi permasalahan ini Jabatan Mufti bertanggungjawab memberi pencerahan kepada mana-mana pihak yang memerlukan pandangan dari segi hukum syarak. Jabatan Mufti Negeri Pulau Pinang juga sering mengadakan pertemuan dan perbincangan bagi tujuan percambahan ilmu dari bidang-bidang yang berbeza supaya perkara berkaitan

anak tak sah taraf ini diurus dan disampaikan dengan baik selari dengan hukum syarak. Selain itu Pentadbiran awam di negeri Pulau Pinang dengan diketuai oleh Jabatan Mufti Negeri Pulau Pinang sedang merancang untuk mengadakan taklimat pemahaman dan perbincangan bersama Jabatan Kesihatan Negeri Pulau Pinang berkaitan istilah yang digunapakai di dalam bidang Obstetrik dan Ginekologi bagi proses penentuan nasab. Perbincangan ini dilihat amat penting bagi proses penentuan nasab serta memberi pemahaman yang lebih baik kepada pegawai-pegawai yang terlibat dalam pengurusan penentuan nasab bagi kelahiran anak tak sah taraf di Negeri Pulau Pinang. Selain itu jalinan kerjasama diantara jabatan-jabatan awam di Negeri Pulau Pinang turut mempamerkan contoh yang baik kepada perkhidmatan awam di negeri-negeri lain kerana ianya sangat penting dalam membentuk penyampaian yang berkesan kepada pelanggan serta menjaga kebajikan masyarakat secara amnya.

Jelas di sini Teori institusionalisme telah berjaya menggabungkan institusi-institusi kerajaan dalam membentuk tingkah laku individu dan kelompok dalam masyarakat secara langsung. Kerajaan juga akan melaksanakan sesuatu dasar untuk seluruh masyarakat yang bertujuan untuk memonopoli penggunaan kekuasaan yang sah (legitimed) kepada individu atau rakyat supaya boleh bekerjasama dalam menguatkuasakan undang-undang kedalam dasar awam (Ahmad Atory Hussain, 1995: 15). Secara umumnya tanpa sokongan masyarakat sudah tentu dasar kerajaan tidak akan berjaya.

RUJUKAN

Abd. Ghani Ahmad, Nuarrual Hilal Md Dahlan. (2016). *Kewajipan Menanggung Nafkah Anak Tak Sah Taraf : Satu Kajian Kes di Negeri Kedah*. KANUN (2)

Ahmad Atory Hussain. (1990). *Politik dan dasar awam Malaysia (2nd ed.)*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.

Ahmad Atory Hussain. (1996). *Analisis Dasar Awam*. Kuala Lumpur: Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd.

Al-Sayyid ‘Abd al-Rahman bin Muhammad bin Husayn bin ‘Umar. (1994). *Bughyah al-Mushtarshidin*. Beirut . Dar al-Fikr

Azizah Binti Mat Rashid, Nor Adha Binti Abd Hamid. (2014). *Kajian Awal Kerangka Undang-undang Sedia Ada Bagi Anak Tak Sah Taraf*. 84-89. E.Jurnal Penyelidikan dan Inovasi Jilid 1 Isu 8.

Azizah Mohd. (2009). *Undang-undang Keluarga dan Prosedur Selangor: Kuliyyah Undang-undang Ahmad Ibrahim Universiti Islam Antarabangsa Malaysia*.

Basri Ibrahim, Mashitoh Mohamad Hashim. (2015). *Anak Zina Menurut Hukum Syarak & Undang-Undang Sivil*. Selangor Darul Ehsan. Al-Hidayah House of Publishers Sdn Bhd

Fuad Mohd. Fakhruddin. (1999). *Masalah Anak dalam Hukum Islam*. Perniagaan Jahabersa

Ismail Yahya. (2015). *Undang-undang Keluarga Islam di Malaysia*. Suka Buku Ent. Shah Alam

Najibah Mohd Zin et al. (2007). *Undang-undang Keluarga (Islam) (Siri Perkembangan Undang-undang di Malaysia, Jilid 14*. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Nora Abdul Hak. (2004). Hak Kanak-Kanak Dari Aspek Hadhanah Dan Nafkah:Di Bawah Undang-Undang Keluarga Islam Di Malaysia. Simposium Kebajikan Kanak-kanak.

Norliza Binti Mokhtar. (2015). *Sokongan Psikososial Bagi Kanak-kanak yang Didera Secara Seksual di Rumah Kanak-kanak, Jabatan Kebajikan Masyarakat*. Universiti Utara Malaysia

Othman Lebar. (2017). *Penyelidikan Kualitatif Pengenalan Kepada Teori dan Metode*. Tanjung Malim, Perak. Penerbit Universiti Pendidikan Sultan Idris

Othman Talib. (2016). *Tulis Tesis Cepat*. MPWS Rich Publication. Bangi

Paizah Hj Ismail. (2013). Anak Tak Sah Taraf Dari Perspektif Syariah Dan Perundangan Islam Di Malaysia. *Jurnal Fiqh*, 10(10), 77-90

Rohana Yahaya. (2015). *Hubungan Kecergasan Sizikal dan Kecerdasan Emosi dengan kecenderungan membuat keputusan melibatkan diri dalam salah laku seksual di kalangan Pelajar Perempuan*. Master Thesis. Universiti Malaya.

Rusinah Siron. (2010). *Remaja dan Masalah Sosial*. Akhbar Utusan Malaysia

Saadon Awang, Abd Rahim Romle. (2007). *Isu-isu Kontemporari Pengurusan Awam*. Pearson Prentice Hill

Setengah Juta Anak Tidak Sah Taraf. (2016.November. 10) *Harian Metro*, p-6

Shahril Anuar Abdul Ghalim. (2008). Pembangunan Kanak-kanak Teori, Isu dan Cabaran (*Kanak-kanak Belajar Daripada Media: Permasalahan, Cabaran dan Kepentingan Komunikasi Media*). Arah Pendidikan Sdn Bhd

Siti Fatimah Abd Rahman. (2002) . Anak Luar Nikah : Satu Perspektif Islam dalam Visi Majalah Kefahaman Islam . April-Jun 2002. Institut Kefahaman Islam Malaysia.

Siti Zalikhah Md. Nor . (2008) . *Anakku Anakmu (Siri Undang-undang dan Masyarakat)*. Dewan Bahasa dan Pustaka

Scope: Nationalism, Community Development and Ethnic Relations

Status Anak Tak Sah Taraf Berubah Ikut Dokumen : JPN. (2016, September 14) *Berita Harian*, p-4

Wan Ab Rahman Khudzri Wan Abdullah & Md Zawawi Abu Bakar . (2008) . *Pembangunan Kanak-kanak Teori, Isu dan Cabaran (Konsep dan Amalan Hukum Nasab di Malaysia)*. Arah Pendidikan Sdn Bhd

Zaini Nasohah et. al. (2004). *Syariah dan Undang-undang : Suatu Perbandingan*. Utusan Publications and Distributors Sdn Bhd

Zulkifli Mohamad al-Bakri. (2011). *Pengurusan Harta Pusaka Dalam Fiqh Syafi'i*. Islamic Banking and Finance Institute Malaysia (IBFIM). Kuala Lumpur.

159,725 Anak Luar Nikah. (2016. September.13). *Berita Harian*. P 2-3

3,980 remaja hamil luar nikah. (2016. September . 10). *Utusan Malaysia* p-4